

تمام دلائل خود را ذکر کند و در مجلس چون حاضر بوده و دلائل خودش را ذکر کرده قابل توجه شده پس نتیجه جز تضييع وقت نداشت است پس عرض میکنم که خوب بود کمیسیون مبتکرات قدری پیشرفت میکرد تا این طرح را قابل توجه می دانست.

لسان الحکما - کمیسیون مبتکرات ملاحظه نمی کند که این ۱۰ نفر کیست ملاحظه میکند که آن طرح بیست وجه فایده دارد و بنده عقیده ام این است که اگر آن طرح قابل توجه بشود اغلب کمیسیون هائیکه کار میکنند باعث میشود نتوانند کار بکنند بجهت اینکه غیر از کمیسیون بودجه سایر کمیسیون ها بسته است و اتفاق می افتد که در کمیسیون مبتکرات در یک روز ۱۲ طرح حاضر می شود که مطرح شده آنها را قابل توجه بدانند یار دارند حالا این طرح قابل توجه شود باید دوازده نفر را حاضر کنیم در اطاق دیگر آن وقت یکی یکی از آنها را بنوبه باطاق وارد کنیم دلائل خودشان را بگویند و شاید بکنفرم از آقایان حاضر نشد آنوقت باید کمیسیون چند نفر فراش و یکدسته چوب و فلک حاضر کند برای حاضر کردن صاحب طرح را گرم حاضر نشود کمیسیون باید تعطیل کند باین جهت کمیسیون اینرا قابل توجه ندانست بجهت اینکه هیچ مدرک قانونی و مأخذ عقلانی نداشت .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - آن طرحی که آقای دکتر علی خان نوشته اند که هر طرحیکه بهر کمیسیونی می رود باید صاحب طرح را بخواهند و بحضور او مذاکره کنند صحیح نیست بجهاتی اولاً اینکه باید دانست که فرق است بین کمیسیون مبتکرات و سایر کمیسیون ها دیگر آنکه اینک می گویند صاحب طرح حاضر باشد بجهت این است که دلائل خودش را بگوید که امضاء کمیسیون مطلب را بفهمند بنده عرض میکنم امضاء کمیسیون مبتکرات مطرح هائیکه می آید بکمیسیون معنیش را میفهمند و درست ملتفت می شوند باز هم صاحب طرح را بخواهند که باید بیانی و بی تومنه شود بلکه خواستن در جائی است که طرح را مطرح قرار بدهند آن وقت مطلبی را ندانند صاحب طرح را برای توضیح دادن بخواهند والا اینکه مجبور باشند هر وقت او را می خواهند مطرح قرار بدهند صاحب طرح را بخواهند این در همان جامه ممکن نیست و این است که میفرمایند که نظر بامضاء ۱۰ نفر داشته باشند و چون ۱۰ نفر امضاء کرده اند باید آنرا قابل توجه بدانند اینطور نیست بجهت اینکه طرح هائی که بکمیسیون مبتکرات می آید نه برای این است که قطعاً آن را قابل توجه بدانند بلکه می آید بکمیسیون که اگر قابل توجه نباشد دانستند به مجلس اظهار بدارند اگر هم قابل توجه ندانستند اظهار بدارند فرض این است که طرحی هم پیدای شود که قابل توجه نمیشود والا اگر بنا بود هر طرحی که ۱۰ نفر امضاء کرده بود قابل توجه بشود لازم می آید که هیچ طرحی که قابل توجه ندانند اصلاً یافت نشود .

دکتر علی خان - بنده در جواب آقای زنجانی عرض میکنم چنانچه کمیسیون بعضی ملاحظات داشت خوب بود اظهار می کرد که بعضی تغییرات لازم دارد

نه اینکه بگویند اصلاً قابل توجه نیست ورد کنند دیگر آنکه بنده عقیده ام این است که برای تمام کمیسیون ها لازم است نه فقط برای کمیسیون مبتکرات دیگر آنکه این بدیهی است که وقتی صاحب طرح در کمیسیون حاضر نبود شاید طرح را قابل توجه ندانند بجهت عدم اطلاع بتمام دلائل صاحب طرح وقتی که بمجلس آمد صاحب طرح دلائل خود را ذکر خواهد کرد و ممکن است چنانچه اغلب هم اتفاق افتاده است قابل توجه بدانند در این صورت مقداری تضييع وقت شده است پس اگر صاحب طرح را میخواستند و دلائل خود را ذکر میکرد در کمیسیون آن ها هم قانع شده تضييع وقت مجلس نمیشد و فرمایشات آقای مخبر را هم تمام رد می کنم بجهت اینکه فرمودند اسباب میشود که ۱۲ نفر در کمیسیون بخواهیم و یکی یکی بنوبه وارد اطاق شوند اینها تمام حرف بود بملاوه در نظامنامه داخلی هم نوشته شده است که صاحبان طرح حق حضور در موقع طرح خودشان دارند لکن بملاحظه اینکه شاید صاحب طرح اطلاع از وقت کمیسیون نباشد این حق از صاحب طرح سلب خواهد شد . و بموجب این طرح که در موقع مذاکره طرح باید صاحب طرح را خبر کنند او را بحق خودش می رساند .

آقا سید حسین اردبیلی - موافق اظهارات دکتر علیخان باید هیچ طرحی رد نشود بجهت اینکه اگر بنا شود بواسطه اینکه بک طرح را که ۱۰ نفر امضاء کرده اند کمیسیون مبتکرات که مرکب از ۶ نفر است بتواند او را قابل توجه ندانند پس نباید هیچ طرحی بکمیسیون مبتکرات رجوع شود و وجود کمیسیون مبتکرات بکلی بیفایده میماند و باید هر چیزی را که ۱۰ نفر امضاء کرده اند قابل توجه باشد و اینکه میفرمایند نظامنامه داخلی تصریح کرده است که هر يك از نمایندگان حق دارند حاضر شوند حق داشتن غیر از لزوم است که شما می خواهید باین ماده ملزم کنید کمیسیون را یعنی هر وقت کمیسیون مبتکرات بخواهد داخل در مذاکره شوری بشود در خصوص طرحی اگر صاحب طرح نباشد نتواند مذاکره نماید و کارش معوق بشود این صحیح نیست بملاوه عقلاً میتوانیم بگوئیم این ۱۰ نفر یک آن طرح را امضاء کرده اند هر کدام دلائلی در نظر داشته اند پس باید تمام آن ۱۰ نفر را بخواهند و دلائل تمام آنها را بشنوند و این بدیهی است که اسباب زحمت و مانع شدن کمیسیون خواهد شد و بملاوه در تمام طرحها وجود صاحب طرح لازم نمیشود در صد شاید خیلی زیاد باشد پنج طرح محتاج شود که صاحبش بکمیسیون بیاید از برای استناد این مقصود آمده نظامنامه داخلی که قرائت کرد کافی است باینجهت کمیسیون بکلی این طرح را زیادی میداند .

مهرزاد الملک - بلی طرحی که بکمیسیون مبتکرات رجوع میشود از حیث خوبی و بدی عبارت نمیشود آنرا قبول یار د کرد باید اساساً کمیسیون بگوید که بیکه چه طرحی صحیح است یا خیر و بهین جهت این دلائلی که آقای مخبر محترم کمیسیون فرمودند بنده را نمیتواند متقاعد نماید و بمقیده خود این طرح را خیلی قابل توجه میدانم ولی از این تعجب میکنم که آقای آقا سید حسین اردبیلی با وجود اینکه خودشان از اشخاصی بودند که این طرح را امضاء نمودند و یکی از

صاحبان این طرح میباشد شرحی در قابل توجه نبودن آن بیان فرمودند .

اسدالله میرزا - مقصود از پیشنهاد این طرح این است که وقتی بک طرحی پیشنهاد میشود صاحب طرح نمیتواند تمام دلائل خود را در مقدمه ذکر کند این است که پس از آنی که بکمیسیون مبتکرات رجوع شد این ماده معین میکند که کمیسیون باید صاحب آن طرح را بخواسته برای اینکه بطور اکمل استدلالات خودش را اظهار نماید و دیگر زمانیکه در مجلس آمد مجبور نشود باینکه ذکر دلائل نموده مدتی وقت مجلس را تضييع نماید و از این قبیل هم سکر شده است که بک طرحی رجوع شده است بکمیسیون برای اینکه استدلالات صاحب طرح را بداند و بنده عرض میکنم همانطوریکه وزیر باید در موقع طرح يك لایحه که راجع باو است حاضر باشد و دلائل خود را ذکر کند همانطور هر طرحی که از طرف نمایندگان بکمیسیون مبتکرات می رود باید در حضور او مطرح شود و بموجب این ماده باو حق می دهیم که بتواند در موقع مطرح شدن او در کمیسیون شخصاً حاضر شده مطالب خود را بگوید .

رئیس - مذاکرات کافی است و در قابل توجه بودن این طرح رأی میگیریم (گفتند یکمرتبه خوانده شود) قرائت شد .

رئیس - هر کس این طرح را قابل توجه می داند قیام نماید .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت قابل توجه شد رجوع میشود بکمیسیون داخله چون ۱۰ نفر تقاضا کرده اند که بعد از تنفس مجلس خصوصی بشود ۱۰ دقیقه تنفس است بعد جلسه خصوصی تشکیل خواهد شد دستور جلسه آتی به بقید دستور امروز انتخاب و دو نفر نمایندگان مستعفی راپورت کمیسیون بودجه راجع بتمهیدات کشتیهای خلیج فارس شور در بقیه قانون محاسباب عمومی بملاوه راپورت کمیسیون بودجه راجع بحاجی عدل السلطنه [سه ربع از شب گذشته تنفس شد و جلسه علنی ختم گردید .]

جلسه ۱۰۰

صورت مشروح روز شنبه ۲۵ شهری

جمادی الاولی ۱۳۲۸

مجلس ابتداء خصوصی و يك ساعت ونیم قبل از غروب آفتاب بر ریاست آقای مستشار اوله جلسه علنی تشکیل شد صورت جلسه روز سه شنبه ۲۱ را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

حاجی آقا - بنده در روز سه شنبه عرض کردم که آقای وزیر علوم بنا بود آن روز حاضر شده جوابی از سؤال بنده که در خصوص زوز نامچات کرده بودم بدهند و روز سه شنبه حاضر نشدند و حال اینکه وعده داده بودند و عرض کردم که در جلسه آتی باید حاضر شده جواب سؤال بنده را بفرمایند در صورت مجلس این اظهار بنده نوشته نشده است .

وزیر علوم - بنده کی وعده دادم که روز سه شنبه حاضر شوم .

تقی زاده - باید در صورت مجلس نوشته شده باشد که روز پنجشنبه جلسه علنی تشکیل نشد .

وابدأ آثار تصرفی در آن نیست که اطلاق ملکیت در آن بشود بلکه در تصرف دولت بوده است چنانچه در یکی از کتب قدیمه که فعلا اسمش در نظر نیست همچو مینویسد که تقریباً در ۶۰۰ سال قبل از طرف دولت ایران در آنجا اقدامات شده است آیا این مسئله که ما از زمان این امتیاز اندیشه می کنیم که سی سال باشد یا بیشتر بنده عرض میکنم این مسئله خالصتاً نیست که اگر اجازه بدهیم بیک مدت زیادی شاید بعد از این بیشتر طالب پیدا نمایان امتیازات در آنجا هم قید شده است که هر قدر از این استخراج حاصل بشود عشر آن مال دولت است و صاحب امتیاز حاضر است بدولت بدهد در این صورت بمقیده بنده اشکالی ندارد خوب است رأی گرفته داخل مواد شویم.

منتصر السلطان - اینجا لازم است که بنده یک قدری تشریح و نظر کمیسیون و اصلاحات خودم را عرض نمایم اینجا مذاکره شد که این تلاشوئی است عرض میکنم فقط تلاشوئی نیست بلکه در زیر زمین هم کاوش می کنند و تحصیل طلا می کنند و این ممکن است در ملک غیر هم داخل شود باین واسطه در فرسخ از هر طرف فریه تروت را معین کردم برای تلاشوئی بعد که در بیشتر از آن ر کهای معدن کشف شد قرار دادیم که چاه بکنند و استخراج کنند و در فریه تروت هم ممکن است که واقع شود ولی گفتیم که صاحب زمین را هم راضی نمایند نه اینکه بگوئیم رضایت او شرط نیست.

میرزا اسدالله خان - بنده عرض می کنم مذاکره در کلیات بقدر کافی شده است و ما سابقه این کار را بدست داده ایم و امیدواریم وزیر فواید عامه هم انشاء الله هر چه زودتر شروع باستکشاف و استخراج این معدن نمایند برای اینکه در خصوص معادنی که در املاک اشخاص واقع شده است تقریباً بیست روز قبل مذاکرات شده است زیاده بر این وقت مجلس را خوب است توضیح نمایم بهتر این است که رأی گرفته شده داخل شور مواد شویم.

رئیس - رأی گرفته می شود در اینکه داخل شور مواد شویم هر کس اساساً این امتیاز را تصویب کرده رأی می دهد که مذاکره در کلیات کافی است و باید داخل شور مواد شد قیام نماید (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد.

حاجی آقا - سابق بر این رأی دادیم که تا قانون معادن از مجلس نگذشته داخل مذاکره هیچ امتیازی نشویم.

رئیس - همچو رائی داده نشده است.

[رایورت کمیسیون قرائت شد شروع بشور اول در مواد امتیاز نامه گردید در ضمن شور در ماده اول آقای وزیر فواید عامه تقاضا نمود که عبارت ذیل بماده الحاق شود که (اگر معدن بر خورد بزمینی که مالک معینی داشت باید آن مالک را راضی کرد)

در ماده ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ مذاکرات لازمه بعمل آمد.

در ماه ۷ نیز مباحثات شده در خانه آقای ارباب کیخسرو پیشنهاد ذیل را تقدیم نمود.

این بنده پیشنهاد می نمایم که عبارت ذیل بعنوان ماده الحاقیه بامتیاز طلا شوئی کوه زر ملحق شود.

در ضمن طلا شوئی هر گونه امتیاز دیگر از قبیل جواهرات و اشیاء عتیقه و سایر معادن کشف شود متعلق بدولت خواهد بود.

در این خصوص مقداری مذاکره شد بالاخره عبارت ماده از هم تفکیک شده بدو قسم تجزیه گردیده در جزء اول آن رأی گرفته با اکثریت قابل توجه و بکمیسیون رجوع شد و جزء ثانی مسکوت عنه ماند جزء اول در ضمن طلا شوئی هر گونه اشیاء دیگر از قبیل جواهرات و اشیاء عتیقه کشف شود متعلق بدولت خواهد بود.

و نیز آقای شبانی عبارت ذیل را پیشنهاد نمود این بنده پیشنهاد می کنم که چنانچه وزراء سابق رعایت این نکته را در امتیاز تلاشوئی زنجان کرده اند در اینجا هم رعایت شود یک چهل هزارم که تقریباً ۶۰ من خاک یک مثقال زیاد تر باشد باید بدولت بدهند چون این پیشنهاد ابهام داشت رجوع شد بکمیسیون که آقای شبانی در آن جا حاضر شده توضیحات بدهند شروع بشور اول در بقا مواد قانون محاسبات گردیده از ماده ۳۵ رایورت کمیسیون در مواد ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ مذاکرات لازمه بعمل آمد در ماده ۳۹ راجع باینکه وزراء باید حساب معاملات دوره عمل گذشته خودشان را در ابتدای هر دوره اجلاصیه سالیانه بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند و آن حساب شامل کافه عملیاتی خواهد بود که از افتتاح تا اختتام دوره عمل در هر یک از ادارت بعمل آمده باشد مقداری مذاکره شده بتقاضای آقای فهیم الملک مخبر بکمیسیون هودت داده شد.

در ماده ۴۰ شور اول بعمل آمده ماده ۴۱ نیز پس از مذاکره بباره ملاحظاتی رجوع شد به کمیسیون.

رئیس - بقیه این شور می ماند بروز سه شنبه یک تقاضائی بعضی از نمایندگان کرده اند که جلسات من بعد طرف صبح باشد چون هوا رو بشدت گرما میرود باین جهت باین جهت جلسه صبح تشکیل شود گرما میرود باین جهت عصرها خیلی هوا گرم است و مجلس طرف صبح اگر تشکیل شود بهتر میشود کار کرد.

[در این موقع پیشنهاد آقای فاتح الملک قرائت شد بمضمون اینکه چون هوا رو بشدت گرما میرود بنده پیشنهاد می کنم باین جهت جلسه صبح تشکیل شود آقایان نمایندگان اول دسته حاضر شوند و از برای یک ساعت قبل از ظهر جلسه ختم شود]

ارباب کیخسرو - بنده عرض می کنم در مقام خدمت بملت هیچ نباید منتظر هوا بوده دیگر آنکه عرض می کنم در صورتیکه جلسه صبح تشکیل شود باز آقایان سر وقت حاضر خواهند شد یا خیر؟

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - ما دو مجلس

سابق مکرر در مکرر این مطلب را استعان کردیم این نمیشود باز اغلب متعذر بعذر ها میشوند بعضی خواب میمانند بعضی طیب هستند صبح مطب دارند نمیتوانند حاضر شوند.

اسدالله میرزا - معلوم میشود آقایانیکه این پیشنهاد را کرده اند منزلشان نزدیک است و سهولت کار خودشان را تصور کرده اند لکن بنده که منزل دروازه قزوین است گمان می کنم اگر سه روز وقت ظهر از برای نهار بمنزل بروم روز سوم ناخوش خواهم شد همین طور که آقا شیخ ابراهیم فرمودند دکترهای مجلس اگر برای نفع خودشان هم نباشد برای نفع عموم صبح های زود باید در مطب خود باشد و اگر بخواهید قدری از زحمت کرمان آسوده باشید ممکن است عصر مجلس باشد لکن دیرتر مجلس تشکیل شود همین قسم از طرف شب هم دیرتر ختم شود.

رئیس - حال در این خصوص صحبت نمی کنیم در تنفس و در جلسه خصوصی خودمان هم قدری مذاکره شود.

حاجی آقا - بنده یک اخطار قانونی اساسی دارم اصل ۴۲ قانون اساسی مینویسد در هر امریکه مجلس شورای ملی از وزیر مسئول توضیح بخواهد آن وزیر ناگزیر در جواب است و این جواب نباید بدون عذر موجه و زیاده از اندازه اقتضا بعهده تاخیر بینند اصل شصتم مینویسد وزراء مسئول مجلس هستند در هر مورد که از طرف یکی از مجلسین احضار شوند باید حاضر گردیده بنده در خصوص روزنامهها از وزیر علوم سؤال کردم در حالی که خودشان در هیئت رئیسه بودند گفتند در روز سه شنبه در مجلس جراب خواهم داد والان سه جلسه است که میگردد و جواب نداده اند حالاهم رفتند.

رئیس - در خصوص حاجی و کیل الرها یا چند روز قبل که در اینجا صحبتی بمیان آمده بود و بعضی از آقایان در خصوص اعلاماتی که ایشان کرده بودند باین جهت از آنروز بعد حاجی و کیل الرها یا در آن کارها هیچ مداخله نمی کنند و منتظرند که رأی مجلس در این خصوص معلوم شود و آنکارها هفت هشت فقره کار است و بعضی از آنها نا تمام است حالا در این خصوص مختصر مذاکره می کنیم و رأی میگیریم.

نوبری - بنده منکر نیستم که نباید تفکیک قوا شود ولی نباید از نظر محو کرد خدمات بعضی را که با کمال صداقت و امانت و جدیت خدمت بوطن و ملت می کنند و حاجی و کیل الرها یا در این دوره جدید خیلی خدمت کرده است بنده و آقای معاضد السلطنه اطلاع داریم که خدمات او چقدر است بنده خدمات ایشان را در این دوره کمتر از یک وزارتخانه که نمی دانم سهل است زیادتر می دانم و آنکه آقای متین السلطنه آنروز اظهار کردند نه این بود که بخواهند ابرادی از حاج و کیل الرها یا کرده باشند بلکه صحبت ایشان اساسی و راجع به تفکیک بین القوی بود و در صورتیکه خود

وزیر مالیه میگوید من محتاج بوجود حاجی وکیل الرعایا هستم در این صورت نباید سختی کرد بعلاوه ما باید تشکر از خدمات ایشان بنمائیم از جمله کار های ایشان که بنده و آقای معاضد السلطنه خوب اطلاع داریم یکی مسئله استرآباد است که اگر ایشان آن اقدامات را نکرده بودند کار استرآباد صورت صحیحی پیدا نمی کرد و آن مطلب انجام پذیر نمی شد و امیر اعظم عودت نمی کرد و امروز خاطر و کلا از آنجا خیل مشوش می شد حالا با اقدامات حاجی وکیل الرعایا آن محظورات رفع شد پس باید از این قبیل اشخاصی که همت میکنند و خدمت می کنند تشکر کرد و قدر آنها را دانست بعقیده بنده حاجی وکیل الرعایا باید سرکار خودش باشد و با کمال جد کفافی السابق کار میکنند [در این موقع اغلب اظهار داشتند که چون مخالفی نیست رای گرفته شود.]

رئیس - هر کس همین قسم موافقت دارد تصویب میکنند که جناب حاجی وکیل الرعایا سر کارش باشد قیام نماید.

رئیس - با اکثریت تصویب شد.
دستور روز سه شنبه راپورت کمیسیون بودجه راجع باصلاح کشتیهای فارس - بقیه شور قانون معاسبات عمومی راپورت کمیسیون استقراض داخلی مجلس خصوصی است.
(در این موقع که تقریباً نیم ساعت از شب گذشته بود مجلس علنی ختم گردید)

جلسه ۱۰۱

صورت ه شروح روز سه شنبه ۲۸ جمادی الاولی ۱۳۲۸

مجلس یک ساعت ونیم قبل از فروب آفتاب در تحت ریاست آقای ممتاز الدوله نایب رئیس تشکیل شد صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود.

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟ (اظهاری نشده نایب رئیس صورت مجلس را امضاء نمود.)

نایب رئیس - کمیسیون (۱۲) نفری که از طرف مجلس معین شده بود مخبر آن کمیسیون راپورت مذاکرات آنجا را میخوانند بدهند.

اسدالله میرزا - در واقع این راپورتیکه بنده میخوانم عرض بکنم راپورت چند کمیسیون است لکن چون بنده در همه آنها بوده ام لازم است عرض کنم یکی از بدبختیهای این مملکت بحران کابینه است که هر دو روز یکمرتبه ما را دچار این گرفتاریها می کند و چون در این اواخر مجدداً دچار محظور شدیم چند کمیسیون از مجلس انتخاب شد برای مذاکرات راجع با این بحران و لازم بود کمیسیونها راپورت اعمال خودشان را بمجلس بدهند که تمام نمایندگان مسبوق باشند عرض میکنم در روز شنبه (۱۸) آقای سردار اسعد وزیر جنگ از مجلس تقاضای تشکیل يك کمیسیون مخصوص کرده بودند این بود که يك هیئت (۱۲) نفره معین شد که آقایان از اسامی اعضاء آن هیئت مستحضرنند و در آن شب که کمیسیون منعقد شد اشخاصی که از وزراء در آن جلسه حاضر شدند آقای وزیر جنگ آقای وزیر فواید عامه و آقای وزیر مالیه و آقای وزیر امور خارجه و وزیر تجارت

وزیر پست و تلگراف بودند در حقیقت بفرار آقای سپهدار اعظم و آقای سردار منصور وزیر عدلیه سایر وزراء شریف داشتند و در آنجا ابتداء محترمی صحبت از جراند کردند بالاخره صحبت در این شد که هیئت وزراء صلاح می دانند يك کابینه که کاملاً محل توجه و اطمینان مجلس شورای ملی است يك اختیارات تامه فوق قانونی که در قانون مصرح نیست بآنها داده شود آن کمیسیون در این باب مذاکراتی کرد و ولی چون صلاحیت قبول یا عدم قبول يك همچو اظهاری را نداشتند قرار گذاشتند بمجلس رجوع نمایند و از مجلس کسب تکلیف نمایند چیزی که در آن مجلس صحبت شد و تقریباً قابل توجه شد این است که آقای وزیر جنگ اظهار داشتند که آقای رئیس الوزرا بنده را فرستادند و گفتند از طرف من و کالت دارم در اظهاراتی که می نمایند بمذ کمیسیون راپورت این مذاکره را بمجلس خصوصی دادند مجلس خصوصی درین باب مذاکرات مفصل نموده لکن چون این اظهاراتی که از طرف هیئت وزراء شده بود تا اندازه اظهار مهمی بود و نمیشد معین کرد که مقصود چیست و در چه رشته اختیارات میخوانند تا این که به بینیم میشود باین هیئت این اختیارات را داد یا خیر از هیئت وزراء بنشاید سؤال شود که این اختیاراتی را که میخواهد تا چه درجه و در چه رشته خواهد بود و در ضمن این مذاکرات حضرت اقدس آقای نایب السلطنه هم يك هیئتی را از مجلس خواستار شدند که شرفیاب حضورشان شدند این بود که يك چند نفری از همان کمیسیون (۱۲) نفری از طرف مجلس معین شده و شرفیاب حضور ایشان شدند حضرت اقدس آقای نایب السلطنه اظهار نگرانی از اوضاع و ترتیبات حاصله امروزه کرده بودند و فرموده بودند که من خیلی مایلم که مجلس شورای ملی اتمامی بکند که اصلاحی در این امور شده رفع نگرانی بشود و این بحران هم مرتفع گردد بعد نظر باین اظهار آقای نایب السلطنه و نظر بتقاضائی که هیئت وزراء کرده بودند مجلس خصوصی صلاح دانستند که يك هیئت (۱۲) نفره انتخاب شوند بروند حضور حضرت اقدس نایب السلطنه و وزراء هم حاضر شوند و در آنجا ملاقاتی کرده مذاکرات نمایند اول در خصوص آن اختیاراتیکه هیئت وزراء خواسته اند معلوم شود بچه ترتیب و در چه حدود بوده تا نایب السلطنه نایب السلطنه اظهار نگرانی کرده اند چه بوده و از چه راه است که رفع نگرانی ایشان شود و تقریباً این هیئت بحضور حضرت آقای نایب السلطنه شرفیاب شد از وزرائی که حاضر بودند آقای سردار اسعد وزیر جنگ و آقای صنایع الدوله وزیر فواید عامه و آقای مشیر الدوله وزیر تجارت و آقای معتمد خاقان وزیر پست و تلگراف بودند در آن مجلس هم سؤال شد از آقای وزیر جنگ که آیا اظهاراتی که شما میفرمائید از طرف آقای رئیس الوزرا هم چون مهور بود که ایشان هم تشریف بیاورند گفتند بلی بمن و کالت داده اند و هر چه بگویم عیناً گفته ایشان است بعد اظهار شد که این هیئت از برای اصلاح اموری که تقاضا کرده اند حاضر شده اند و هر چه صلاح می دانند بفرمایند ایشان گفتند عقیده ما این است که صلاح امروزه مملکت در این است که يك هیئت کابینه جدیدی تشکیل شود بعد از طرف هیئت گفته شد که سایر وزراء در این خصوص عقیده شان چیست از وزراء آنها نیکه حاضر بودند

آقای صنایع الدوله و آقای مشیر الدوله تصدیق کردند که ما هم عقیده مان این است ولی از طرف هیئت گفته شد که ما اختیار پذیرفتن این اظهار را نداریم آنچه که عقیده خودمان است این است که هیئت وزراء صلاح می دانند کابینه جدیدی تشکیل شود باید بيك ترتیبی صورت بگیرد که عامه مردم اطمینان داشته باشند که این اثر تعرض یا رنجش نیست و همه مطمئن باشند که در خارج کابینه هم این دو سردار تقویت معنوی در پیشرفت امور خواهند کرد آقای وزیر جنگ اظهار کردند که من از طرف خود و آقای سپهدار اعظم می توانم اطمینان بدهم که در خارج کابینه هم بیش از وقتیکه در کابینه بوده ایم تقویت می نمائیم و از کابینه جدید نهایت همراهی را خواهیم کرد و از طرف هیئت اظهاراتی شد که شاید آقای نایب السلطنه تصور بفرمایند و اگر يك همچو چیزی واقع شود يك سوء فائیدی در مردم بکند آقای وزیر جنگ جواب دادند من که وزیر جنگ هستم از طرف خود و آقای وزیر داخله رئیس الوزرا اطمینان می دهم به آقای نایب السلطنه که کمال تقویت را در کابینه جدید داشته و داریم بعد از این مذاکرات هیئت گفته شد که ما جواب قطعی نمیتوانیم بشما بدهیم بنا بر ما موریتی که داریم میرسیم بمجلس و در حضور آقایان نمایندگان مراتب را عرض میکنیم و هر چه رای مجلس شد اطلاع خواهیم داد در خصوص اختیارات اظهاری نشده بمقتدر اظهار کردند و روز لازم است کابینه جدیدی تشکیل شود دیگر صحبتی از اختیارات نشد و بعد نتیجه مذاکرات انروز را در شنبه و یکشنبه بمجلس خصوصی راپورت داده شد مجلس نظر باینکه طول بحران را اسباب و حامت امور میدانست و برای اینکه مقصود حضرت اقدس آقای نایب السلطنه حاصل شود يك هیئت ۱۲ نفری را که همان هیئت سابق بودند انتخاب کردند که بروند دنبال اینکار را بگیرند و هر چه زودتر این مسئله را اصلاح کنند از این تاریخ بعد دو مرتبه آن هیئت حضور آقای نایب السلطنه شرفیاب شدند و در این خصوص با ایشان مذاکره کردند آنچه عقیده ایشان است که لازم است در اینجا اظهار شود این است که با مقتضیات امروزه من صلاح در تجدید کابینه نمی بینیم ولیکن اگر هیئت وزراء خودشان همچو تقاضا کرده اند و مجلس هم با ایشان هم رای است آنوقت ممکن است داخل مذاکره این امر شد اما از برای تحقیق کامل در این امر فرمودند هیئت وزراء را احضار نمودند با ایشان مذاکرات لازم در این خصوص خواهم کرد انشاء الله بعد از مذاکرات در آن مجلس اگر مقتضی شد يك عده از و کلاهما هم خواهم خواست که در آن مجلس قطع این مطالب را بکنند این اظهاراتی بود که از طرف آقای نایب السلطنه شد و این دوسه کمیسیون در این چند روزه این اقدامات را کرده اند و ما امروز منتظریم آن هیئتی را که آقای نایب السلطنه وعده کرده اند احضار بفرمایند و در این خصوص مذاکره کرده نتیجه اقدامات خودشان را با اطلاع بدهند.

نایب رئیس - شرحی که از طرف آقای نایب السلطنه رسیده است مشعر است بر اینکه آن هیئت را یا عصر یا شب بتوسط تلفن میخواهم و البته وقتی